

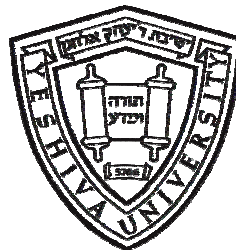
The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

"Pesach Sheni and Pesach Mitzrayim"

- 1) במדבר (ט:א-יד)
- 2) רש"י (שם)
- 3) רמב"ם – ספר המצוות (עשה נז')
- 4) רמב"ם – הלכות קרבן פסח (ה:א-ג, ז)
- 5) ספר החינוך (מצוה שפ')
- 6) ספר החינוך מצוה ה' - מצות קרבן פסח
- 7) משנה פסחים צה.
- 8) משנה פסחים צו.
- 9) רמב"ם הלכות קרבן פסח י:טז
- 10) שמות (יב)
- 11) רש"י (שם)
- 12) משך חכמה במדבר ט:ז

Rabbi Shmuel Hain
יא' אייר תשס"ז • 4/29/07

(1) במדבר (ט:א-יד)

(א) וַיְדַבֵּר יְקִיָּאֵל אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּתָה לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר:

(ב) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:

(ג) בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֲרֵבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמוֹעֲדוֹ כְּכֹל חֻקֹּתָיו וְכָכֹל מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ:

(ד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח:

(ה) וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים בְּמִדְבַר סִינַי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְקִיָּאֵל אֶת מֹשֶׁה בְּעֵשׂוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

(ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנַפְשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לְפָנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא:

(ז) וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנַפְשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרֵב אֶת קְרִבְנֵי יְקִיָּאֵל בְּמוֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(ח) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מִה יִצְוֶה יְקִיָּאֵל לְכֶם: פ

(ט) וַיְדַבֵּר יְקִיָּאֵל אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(י) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִי טְמֵא לְנַפְשׁוֹ אוֹ בְּדַרְכֵי רַחֲקָה לְכֶם אוֹ לְדַרְחֵיכֶם וַעֲשֵׂה פֶסַח לִיקְנֹק:

(יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֵהוּ:

(יב) לֹא יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקָר וְעֶצֶם לֹא יִשְׁאִירוּ בּוֹ כְּכֹל חֻקֵּי הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ:

(יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טְהוֹר וּבְדַרְכֵי לֹא יְהִי וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִקְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מְעִמָּיָה כִּי קְרִבְנֵי יְקִיָּאֵל לֹא הַקָּרִיב בְּמוֹעֲדוֹ חֻטָּאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ

הַהוּא:

(יד) וְכִי יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר וַעֲשֵׂה פֶסַח לִיקְנֹק כְּחֻקֵּי הַפֶּסַח וְכַמִּשְׁפָּטוֹ כֵּן יַעֲשֵׂה חֻקָּה אַחַת יְהִי לְכֶם וְלַגֵּר וְלַאֲזֵרַח הָאֶרֶץ: פ

(2) רש"י (שם)

(א) בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן - פְּרָשָׁה שְׁבַרְאֵשׁ הַסֶּפֶר לֹא נִאמְרָה עַד אֵייר, לַמִּדַּת שֶׁאֵין סוֹד מוֹקְדִים וּמֵאוּחֵר בְּתוֹרָה. וְלִמָּה לֹא פִתַח בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא גִנוּתוֹן

שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּל אַרְבַּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר לֹא הַקָּרִיב אֲלֵה פֶסַח זֶה בְּלִבָּד:

(ז) לָמָּה נִגְרַע - אָמַר לָהֶם אֵין קְדוּשָׁה קְרִיבִים בְּטוֹמָא. אָמְרוּ לוֹ יוֹרֵק הַדָּם עֲלֵינוּ בְּכַהֲנִים טְהוֹרִים וַיֹּאכְלֵה הַבָּשָׂר לְטְהוֹרִים. אָמַר לָהֶם עֲמְדוּ

וְאֶשְׁמְעָה, כְּתַלְמִיד הַמוֹבְטָח לְשִׁמוּעַ מִפִּי רַבּוֹ. אֲשֶׁרִי יִלּוֹד אֵשֶׁה שֶׁכֵּךְ מוֹבְטָח, שֶׁכֵּל זְמַן שֶׁהִיָּה רוּצָה הִיא מְדַבֵּר עִם הַשְּׂכִינָה. וְרֵאוּיָה הִיָּתָה פְּרָשָׁה

זוֹ לְהֵאמֵר ע"י מֹשֶׁה כִּשְׂאֵר כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, אֲלֵה שִׁזְכוֹ אֲלוֹ שְׁתֵּאמַר עַל יְדִיהֶן, שֶׁמִּגְלָגְלִין זְכוּת ע"י זְכָאִי:

(3) רמב"ם - ספר המצוות (עשה נו')

וְהַמְצוּה הַנִּי"ז הִיא שְׁצוּנוֹ לְשַׁחֹט פֶּסַח שְׁנֵי מִי שֶׁנִּמְנָע מִמֶּנּוּ פֶסַח רִאשׁוֹן וְהוּא אָמְרוּ יִתְעַלָּה (בַּהֲעֵל' ט) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין

הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ. וּבִכְאֵן יֵשׁ לְמִקְשָׁה שִׁיקְשָׁה עָלֵינוּ וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ לָמָּה זֶה תִּמְנָה פֶסַח שְׁנֵי זֶה וְזֶה סוֹתֵר מֵהַשְּׁחֵמָה בְּשֵׁרֵשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַמְרֵךְ שְׁדִין

הַמְצוּה לֹא יִימָנָה מְצוּה בְּפִנֵי עֲצֻמָּה, יָדַע מִקְשָׁה קוּשִׁיא זֹאת שֶׁהַחֲכָמִים כָּבַר חֲלָקוֹ בְּפֶסַח שְׁנֵי אִם יִהְיֶה דִינֵנו כַּדִּין פֶּסַח רִאשׁוֹן אוֹ הוּא צוּי נִאמֵר

בְּעֲצֻמוֹ וּפְסָקָה הַהֲלָכָה שֶׁהוּא צוּי נִאמֵר בְּעֲצֻמוֹ. וְלִכֵּן רָאוּ לְמַנּוֹת אוֹתוֹ בְּפִנֵי עֲצֻמוֹ. וּבִגְמַר פְּסָחִים (צ ג א) אָמְרוּ חַיִּיב כִּרְתַּת עַל הָרִאשׁוֹן וְחַיִּיב

כִּרְתַּת עַל הַשְּׁנִי דְבָרֵי רַבִּי ר' נֹתָן אָמַר חַיִּיב כִּרְתַּת עַל הָרִאשׁוֹן וּפְטוּר עַל הַשְּׁנִי ר' חֲנַנְיָה בֶן עֲקִיבָא אָמַר אָף עַל הָרִאשׁוֹן אֵינוֹ חַיִּיב כִּרְתַּת אֲלֵה אִם כֵּן

לֹא עֲשֵׂה שְׁנִיָּה. וְשָׂאֵל הַתְּלַמּוּד וְאָמַר בְּמֵאֵי קָא מִפְּלַגֵי רַבִּי סַבְרָה שְׁנֵי רַגְלֵי בְּפִנֵי עֲצֻמוֹ הוּא וְר' נֹתָן סַבְרָה שְׁנֵי תְשׁוּמִין לְרִאשׁוֹן הוּא. הִנֵּה כָּבַר

הַתְּבַאֵר מֵהַ שְׂרַמְזוֹנוֹ אֵלֵינוּ. וְשֵׁם (צ ג ב) אָמְרוּ הִילְכֵךְ הַזֵּיד בּוֹהַ וּבּוֹהַ, כְּלוּמַר שֶׁלֹּא הַקָּרִיב פֶּסַח רִאשׁוֹן וְלֹא פֶסַח שְׁנִי בּוֹדוֹן, דְּבָרֵי הַכֵּל חַיִּיב. שֶׁגַּג

בּוֹהַ וּבּוֹהַ דְּבָרֵי הַכֵּל פְּטוּר. הַזֵּיד בְּרִאשׁוֹן וְשֶׁגַּג בְּשְׁנֵי לְרַבִּי וְרַבִּי נֹתָן חַיִּיב לְרַבִּי חֲנַנְיָה בֶן עֲקִיבָא פְטוּר. וְכֵן כִּשְׁהַזֵּיד בְּרִאשׁוֹן וְהַקָּרִיב הַשְּׁנִי הוּא

חַיִּיב לְרַבִּי לְפִי שְׂאִין לְדַעְתּוֹ הַשְּׁנִי תְשׁוּמִין לְרִאשׁוֹן. וְהַהֲלָכָה בּוֹהַ כְּלוֹ כְּרַבִּי. וְזֹאת הַמְצוּה אֵין הַנְּשִׂים חַיִּיבוֹת בָּהּ. שֶׁכָּבַר הַתְּבַאֵר שֵׁם (ע ט ב),

צֵא (ב) שֶׁהָאִשָּׁה בְּשְׁנֵי רִשׁוֹת. וְכָבַר הַתְּבַאֵרוֹ מִשְׁפָּטֵי מְצוּה זוֹ ג"כ בְּגִמְרַת פְּסָחִים (ע ט - פ א, צ ב - צ א):

(4) רמב"ם - הלכות קרבן פסח (ה:א-ג, ז)

הַלְכָה א

מִי שֶׁהִיָּה טְמֵא בְּשַׁעַת שְׁחִיטַת הַפֶּסַח שְׂאִין שׁוֹחֲטִין עָלָיו, אוֹ שֶׁהִיָּה בְּדֶרֶךְ רַחוּקָה, אוֹ נִאנַס בְּאוֹנַס אַחַר, אוֹ שֶׁשֶׁגַּג וְלֹא הַקָּרִיב בְּרִאשׁוֹן, הִרִי זֶה

מִבְּיַא פֶּסַח בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בֵּין הָעֲרֵבִים, וְשׁוֹחֲטֵת פֶּסַח זֶה מְצוּת עֲשֵׂה בְּפִנֵי עֲצֻמוֹ וְרוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת שְׂאִין הַשְּׁנִי תְשׁוּמִין לְרִאשׁוֹן

אֲלֵה רַגְלֵי בְּפִנֵי עֲצֻמוֹ לְפִיכֵךְ חַיִּיבִין עָלָיו כִּרְתַּת.

הַלְכָה ב

כִּיצַד מִי שֶׁשֶׁגַּג אוֹ נִאנַס וְלֹא הַקָּרִיב בְּרִאשׁוֹן אִם הַזֵּיד וְלֹא הַקָּרִיב בְּשְׁנֵי חַיִּיב כִּרְתַּת, וְאִם שֶׁגַּג אוֹ נִאנַס אָף בְּשְׁנֵי פְטוּר, הַזֵּיד וְלֹא הַקָּרִיב בְּרִאשׁוֹן

הִרִי זֶה מִקְרִיב בְּשְׁנֵי, וְאִם לֹא הַקָּרִיב בְּשְׁנֵי אָף עַל פִּי שֶׁשֶׁגַּג הִרִי זֶה חַיִּיב כִּרְתַּת שֶׁהִרִי לֹא הַקָּרִיב קְרִבְנֵי ה' בְּמוֹעֲדוֹ וְהִיָּה מְזִיד, אֲבָל מִי שֶׁהִיָּה טְמֵא

אוֹ בְּדֶרֶךְ רַחוּקָה וְלֹא עֲשֵׂה אֶת הָרִאשׁוֹן, אַע"פ שֶׁהַזֵּיד בְּשְׁנֵי חַיִּיב כִּרְתַּת, שֶׁכָּבַר נִפְטָר בְּפֶסַח רִאשׁוֹן מִן הַכִּרְתַּת. +/הַשְּׂגָת הָרַאב"ד/ מִי שֶׁשֶׁגַּג

אוֹ נִאנַס וְלֹא הַקָּרִיב בְּרִאשׁוֹן אִם הַזֵּיד. א"א שְׁנָה זֶה בְּמִשְׁנֵתוֹ כְּרַבִּי, וְר' נֹתָן וְר' חֲנַנְיָה בֶן עֲקִיבָא פְלִיגֵי עָלָיהּ. /הַשְּׂגָת הָרַאב"ד/ אַע"פ שֶׁהַזֵּיד

בְּשְׁנֵי. א"א עֲכָשִׁיו סוֹתֵר אֶת דְּבָרָיו וּמֵאֵי שֶׁנִּא טְמֵא וְדֶרֶךְ רַחוּקָה וְהַזֵּיד בְּשְׁנֵי מְשׁוּגַג אוֹ נִאנַס בְּרִאשׁוֹן וְהַזֵּיד בְּשְׁנֵי. +

הַלְכָה ג

וּמִי שֶׁהִיָּה בְּדֶרֶךְ רַחוּקָה וְשַׁחְטוֹ וְזוּרְקוֹ עָלָיו אֶת הַדָּם, אָף עַל פִּי שֶׁבֵּא לְעֵרֵב לֹא הוּרָצָה וְחַיִּיב בְּפֶסַח שְׁנִי.

הַלְכָה ז

גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר בֵּין פֶּסַח רִאשׁוֹן לְפֶסַח שְׁנִי, וְכֵן קָטָן שֶׁהַגְדִּיל בֵּין שְׁנֵי פְסָחִים, חַיִּיבִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנִי, וְאִם שַׁחְטוֹ עָלָיו בְּרִאשׁוֹן פְּטוּר.

(5) ספר החינוך (מצוה שפ')

... מִשְׁרֵשֵׁי הַמְצוּה, לְפִי שֶׁמְצוּת הַפֶּסַח הוּא אוֹת חֻזַק וְבוֹרוֹר לְכֹל רוּאֵי הַשֶּׁמֶשׁ בְּחִידוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי אִזּוּ בַעַת הַהִיא עֲשֵׂה עֲמָנוּ הָאֵל בְּרוּךְ הוּא נְסִים

וּנְפִלְאוֹת גְּדוּלוֹת וְשִׁינָה טַבַּע הָעוֹלָם לְעֵינֵי עַמִּים רַבִּים, וְרֵאוּ כָּל עַמֵי הָאָרֶץ כִּי הַשְּׂגָתוֹ וְיִכְלָתוֹ בְּחַתְּחוּתֵינוּ, וְאִזּוּ בַעַת הַהִיא הָאֵמִינוּ הַכֵּל, וַיִּאֱמִינוּ

כָּל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם לְעוֹלָם בְּאֵמַת, שֶׁהוּא בְרוּךְ הוּא בְּרֵא הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאֵין בַּעַת שְׂרַצָּה, וְהוּא הַעַת הַיְדוּעַ, וְאָף עַל פִּי שְׁבִרְיַת הַיֵּשׁ מִן הָאֵין הוּא

דבר נמנע מדרך הטבע, כי כמו כן נמנע לבקוע מצולות ים עד עבור בתוכו עם כבד ביבשה וישוּבו למקומן, ולהחיות עם גדול ורב ארבעים שנה מלחם היורד מן השמים יום יום, ויתר האותות והמופתים שעשה לנו בעת ההיא שכולן נתחדשו בהפך הטבעים. וענין חידוש העולם הוא העמוד החזק באמונתנו ובתורתנו, כי למאמיני הקדמות אין תורה וחלק לעולם הבא עם ישראל. ידוע הדבר, אין להאריך במפורסם. על כן היה מרצונו ברוך הוא לזכות במצוה זו הנכבדת כל איש מישראל ואל יעכבהו אונס וריחוק מקום מעשותה, כי אם יקרהו עון שנאנס בחדש הראשון ולא זכה בה עם הקודמין יעשה אותה בחדש השני. ולפי שהוא יסוד גדול בדת, הגיע החיוב גם כן אף על הגר שנתגייר בין פסח ראשון לשני, וכן קטן שהגדיל בין שני הפסחים, שחייבין לעשות פסח שני.

6) ספר החינוך מצוה ה' - מצות קרבן פסח

משרשי מצוה זו, כדי שיזכרו היהודים לעולם הניסים הגדולים שעשה להם השם יתברך ביציאת מצרים.

7) משנה פסחים צה.

מה בין פסח הראשון לשני? הראשון אסור בכל יראה וכל ימצא והשני חמץ ומצה עמו בבית הראשון טעון הלל באכילתו והשני אינו טעון הלל באכילתו זה וזה טעון הלל בעשייתו ונאכלין צלי על מצה ומרורים ודוחין את השבת:

8) משנה פסחים צו.

מה בין פסח מצרים לפסח דורות? פסח מצרים מקחו מבעשור וטעון הזאה באגודת אזור ועל המשקוף ועל שתי המזוזות ונאכל בחפזון בלילה אחד ופסח דורות נוהג כל שבעה:

9) רמב"ם הלכות קרבן פסח י טז:

[טו] מה בין פסח ראשון, לפסח שני: הראשון--אסור בחמץ בכל יראה ובכל ימצא, ואינו נשחט על חמץ, ואין מוציאין ממנו חוץ לחבורה, וטעון הלל באכילתו, ומביאין עימו חגיגה, ואפשר שיבוא בטומאה אם נטמא רוב הקהל טומאת מת כמו שביארנו. אבל פסח שני--חמץ ומצה עימו בבית, ואינו טעון הלל באכילתו, ומוציאין אותו חוץ לבית אכילתו, ואין מביאין עימו חגיגה, ואינו בא בטומאה. ושניהם דוחין את השבת, וטעונין הלל בעשייתו, ונאכלין צלי בבית אחד על מצה ומרור, ואין מותרין מהן, ואין שוברין בהן את העצם. ולמה לא ישווה השני לראשון לכל הדברים, מאחר שנאמר "ככל חוקת הפסח, יעשו אותו" (במדבר ט, יב)--לפי שפירש בו מקצת חוקת הפסח, ללמד שאינו שווה לראשון אלא בדברים שנתפרשו בו; והם המצוות שבגופו, והם חוקות הפסח שכלל. זה שנאמר במצריים שיילקח הפסח מבעשור, ושהוא טעון הגעת דם באגודת אזור למשקוף ולשתי המזוזות, ושיאכל בחפזון--אין אותן הדברים נוהגות לדורות, ולא נעשו אלא בפסח מצריים בלבד.

10) שמות (יב)

- (א) וַיֹּאמֶר יְקִיָּק אֶל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:
- (ב) הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֵם רֹאשׁ חֲדָשִׁים רֹאשׁוֹן הוּא לָכֵם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה:
- (ג) דַּבְּרוּ אֵל כָּל עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ אִישׁ שֶׁה לְבַיִת:
- (ד) וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהֵיִת מִשֶׁה נִלְקַח הוּא וְשִׁכְנוֹ הַקָּרֵב אֵל בֵּיתוֹ בַּמִּכְסֹת נִפְשֹׁת אִישׁ לִפְי אֲכָלוּ תִכְסֹּו עַל הַשֶּׁה:
- (ה) שֶׁה תָּמִים זָכַר בֵּן שָׁנָה יִהְיֶה לָכֵם מִן הַבְּבָשִׁים וּמִן הַעֲזִים תִּקְחוּ:
- (ו) וְהִיָּה לָכֵם לְמִשְׁמַרְתָּ עַד אַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַזֶּה וְשִׁחְטוּ אֹתוֹ כָּל קֹהֵל עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרֻבִים:
- (ז) וְלִקְחוּ מִן הַדָּם וְנִתְּנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם:
- (ח) וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלֵּילָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מַרְרִים יֵאָכְלוּ:
- (ט) אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נֹא וּבִשְׁל מִבִּשְׁל בְּמִים כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל כַּרְעֵיו וְעַל קַרְבּוֹ:
- (י) וְלֹא תֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהִנְתֵּר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:
- (יא) וְכִכָּה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיבֵם תְּגַרִּים נְעֻלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמְקַלְכֶם בְּיָדְכֶם וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בַּחֲפְזוֹן פֶּסַח הוּא לִיקְנֹק:
- (יב) וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלֵּילָה הַזֶּה וְהַפִּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֵלֵי מִצְרַיִם אֲעֲשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְקִיָּק:
- (יג) וְהִיָּה הַדָּם לָכֵם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אֲתֶם שִׁם וְרֵאִיתִי אֶת הַדָּם וּפִסַּחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא יִהְיֶה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכְּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:
- (יד) וְהִיָּה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֵם לְיִזְרוֹן וְחֻגְתֶּם אֹתוֹ חֹג לִיקְנֹק לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּהוּ:
- (טו) שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֹתוֹ בְּיּוֹם הָרֹאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל חֻמֵץ וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרֹאשׁוֹן עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי:
- (טז) וּבְיּוֹם הָרֹאשׁוֹן מִקְרָא קִדְשׁ וּבְיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֵם כָּל מִלְאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם אֶךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוֹ יַעֲשֶׂה לָכֵם:
- (יז) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצּוֹת כִּי בְעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:
- (יח) בְּרֹאשׁוֹן בְּאֶרֶבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּעֶרְבֵי תֹאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֲשִׂיתֶם לַחֲדָשׁ בְּעֶרְבֵי:
- (יט) שְׁבַעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמְצָא בְּבָתֵיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל מִחֻמֵץ וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַבְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֹזְכֵי הָאָרֶץ:
- (כ) כָּל מִחֻמֵץ לֹא תֹאכְלוּ כָּל מוֹשְׁבֵי־בָתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: פ
- (כא) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכּוֹ וְקַחוּ לָכֵם צֹאֵן לְמִשְׁפַּחְתֵיכֶם וְשִׁחְטוּ הַפֶּסַח:
- (כב) וּלְקַחְתֶּם אֲגִדַּת אֲזוֹב וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֵל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְאֲתֶם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר:
- (כג) וְעַבְרֵי יְקִיָּק לְנֶגֶף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפִסַּח יְקִיָּק עַל הַפֶּתַח וְלֹא יָתַן הַמִּשְׁחִית לְבֵא אֵל בְּתֵיכֶם לְנֶגֶף:
- (כד) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לְחֹק לְבָן וּלְבָנֵיךָ עַד עוֹלָם:
- (כה) וְהִיָּה כִּי תִבְאוּ אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָתַן יְקִיָּק לָכֵם בְּאֶשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת:
- (כו) וְהִיָּה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מַה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֵם:
- (כז) וְאָמַרְתֶּם זָבַח פֶּסַח הוּא לִיקְנֹק אֲשֶׁר פִּסַּח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֵת בְּתֵינֵנוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:
- (כח) וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקִיָּק אֶת מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן בֶּן עֲשׂוֹ: ס

- (כט) וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיִּקְנֶק הַכָּהֵן כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרֹעֶה הַיֹּשֵׁב עַל כֶּסֶאֱוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׂבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה :
- (ל) וַיִּקְרָא פְּרֹעֶה לַיְלָה הוּא וְכָל עֲבָדָיו וְכָל מִצְרַיִם וַתְּהִי צִעֲקָה גְדֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת :
- (לא) וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ צִאוּ מֵתוֹךְ עַמִּי גַם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת יְקֹנֶק בְּדַבְּרֵכֶם :
- (לב) גַּם צִאנְכֶם גַּם בְּקִרְכֶם קָחוּ פֶּאֶשֶׁר דְּבִרְתֶם וּלְכוּ וּבְרַכְתֶם גַּם אֹתִי :
- (לג) וַתִּחַזַּק מִצְרַיִם עַל הָעַם לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם מִן הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כִּלְנוּ מֵתִים :
- (לד) וַיִּשְׂא הָעַם אֶת בְּצִקוֹ טַרְסִים יְחַמֵּץ מִשְׂאֵרְתָם צָרְרַת בְּשִׂמְלֹתָם עַל שַׂכְמָם :
- (לה) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַדְבַר מֹשֶׁה וַיִּשְׂאֻהוּ מִמִּצְרַיִם כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּשְׂמֹלֹת :
- (לו) וַיִּקְנֶק נִתַּן אֶת חֵן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׂאֻהוּם וַיִּנְצְלוּ אֶת מִצְרַיִם : פ
- (לז) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶס סִכְתָּה כִּשְׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רְגְלֵי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף :
- (לח) וְגַם עֲרַב רַב עָלָה אִתָּם וַצֹּאן וּבָקָר מִקְנֵה כְּבֹד מְאֹד :
- (לט) וַיֹּאפּוּ אֶת הַבְּצִק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חִמַּץ כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֵמֶה וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם :
- (מ) וּמוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה :
- (מא) וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָּל צְבָאוֹת יְקֹנֶק מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם :
- (מב) לֵיל שְׁמֵרַיִם הוּא לִיקְנֶק הַהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לִיקְנֶק שְׁמֵרַיִם לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם : פ
- (מג) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נָכָר לֹא יֵאכַל בוֹ :
- (מד) וְכָל עֶבֶד אִישׁ מִקְנֵת כֶּסֶף וּמִלְתָּה אֹתוֹ אִזּוֹ יֵאכַל בוֹ :
- (מה) תּוֹשֵׁב וְשֹׁכֵר לֹא יֵאכַל בוֹ :
- (מו) בְּבֵית אֶחָד יֵאכַל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבֶּשֶׂר חוּצָה וְעֵצָם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ :
- (מז) כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ :
- (מח) וְכִי יִגּוֹר אֲתָן גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לִיקְנֶק הַמּוֹל לֹו כָּל זָכָר וְאִזּוֹ יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל עַרְל לֹא יֵאכַל בוֹ :
- (מט) תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לְאֶזְרַח וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם :
- (נ) וַיַּעֲשׂוּ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקֹנֶק אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ : ס
- (נא) וַיְהִי בְּעֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְקֹנֶק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל צְבָאוֹתָם : פ

11 רש"י (שם)

(ו) והיה לכם למשמרת - זה לשון בקור שטעון בקור ממום ארבעה ימים קודם שחיטה, ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים מה שלא צוה כן בפסח דורות, היה ר' מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר (יחזקאל טז ח) ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים, הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם ז) ואת ערום ועריה, ונתן להם שתי מצות דם פסח ודם מילה, שמלו באותו הלילה, שנאמר (שם ו) מתבוססת בדמין, בשני דמים, ואומר (זכרי' ט יא). גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו, ולפי שהיו שטופים בעבודה זרה אמר להם (פסוק כא) משכו וקחו לכם, משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה:

12 רש"י (שם)

(מח) ועשה פסח - יכול כל המתגייר יעשה פסח מיד, תלמוד לומר והיה כאזרח הארץ, מה אזרח בארבעה עשר אף גר בארבעה עשר:

13 משך חכמה במדבר ט:ז

ויתכן דאף דגר צריך להביא קרבן עולת העוף [בתהליך הגירות], זה דוקא בלא עשה פסח, אבל עשה פסח עם הצבור, סגי בלא קרבן, והוא כאזרח הארץ, ותו אינו צריך להביא את קרבן גירות שלו, ואוכל אח"כ בקדשים, כמו שישראל במצרים אכלו פסח בלא קרבן. ולכן אמר (שמות יב:מח): "וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה", המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו והיה כאזרח הארץ. פירוש, שמעתה יהיה ככל כשרי ישראל לכל הלכותיו בלא קרבן. ואם כי זה חדש ולא נזכר כלל, רק כן משמע ממשנה סוף פרק האשה, דערל גוי טובל ואוכל פסחו לערב, ולא נזכר קרבן כלל.